

Ressenyes bibliogràfiques (2000 - 2002)

SOCIETAT D'HISTÒRIA
NATURAL DE LES BALEARS

Llibres

Cardona, L. i Elices, M. 2002. *Els peixos*. Enciclopèdia de Menorca, tom 5, Vol. 1. Obra Cultural de Menorca, 327 pp. Maó. ISBN 84-87864-08-2.

El Volum 1 del Tom Cinquè de l'Enciclopèdia de Menorca, del què són autors Lluís Cardona Pascual i Manuel Elices Calafat, tracta essencialment dels peixos i, després d'una plaent lectura, el primer que s'ha de dir és que ens trobam davant d'un llibre imprescindible per a qualsevol persona interessada en conèixer els peixos de les Illes Balears.

Fent-ne una descripció succinta, consta d'un capítol de generalitats, seguit de tres que, respectivament, tracten d'anatomia, fisiologia i etologia, per posteriorment passar al capítol cinquè, que constitueix el bessó de l'obra: el catàleg comentat dels peixos de Menorca. El llibre compta també amb dos annexos; un sobre cordats i vertebrats, obra d'Adrià Casinos Pardos, i un segon sobre els noms dels peixos de Menorca, del qual és autor Xavier Gomila Pons.

Per a l'amant dels peixos (o de la mar en general), el llibre compta amb molts d'aliciants, del qual no és el menor la sèrie de magnífiques fotografies -obra de M. Elices- que il·lustren la publicació, que superen les de molts de llibres de caràcter ornamental, tan freqüents en fotografia submarina.

Els quatre primers capítols són densos, sobris, actualitzats i ben documentats, la qual cosa diu molt de la minuciositat i capacitat de síntesi dels autors. L'actual classificació dels peixos, la descripció anatòmica, el comportament, ..., tot salpebrat amb exemples de peixos comuns a les nostres aigües, fan molt útils aquest capítols per a l'interessat en la ictiologia. Els dos annexos no desmereixen aquest bon nivell general.

Quant al catàleg, com ja avisen els autors a les primeres línies, no es limita a incloure els peixos coneguts actualment a Menorca sinó també les d'aparició ocasional, les extingides en temps històrics i le que existeixen a la resta de les Illes Balears però no es troben a Menorca. Així, el catàleg recull més de 400 espècies marines i algunes d'aigua dolça, de forma que serveix perfectament de catàleg actualitzat de la ictiofauna balear.

A.M. Grau

Golani, D., Orsi-Relini, L., Massutí, E., i Quignard, J.-P. 2002. *CIESM Atlas of Exotic Species in the Mediterranean*. In: Briand, F. (ed.). Vol. 1. Fishes. 256 pp. CIESM Publishers, Monaco.

Un total de 650 espècies de peixos han estat recentment citats a la Mediterrània. D'aquesta xifra, 90 espècies, pertanyents a 56 famílies han arribat recentment. Aquest volum revisa les espècies introduïdes amb èxit.

A. Carbonell

Articles

Acosta, J., Canals, M., López-Martínez, J., Muñoz, A., Herranz, P., Urgeles, R., Palomo, C. i Casamor, J.L. 2002. The Balearic Promontory geomorphology (western Mediterranean): morphostructure and active processes. *Geomorphology*, 49: 177-204.

En aquest treball es realitza un estudi al voltant del Promontori Balear a partir de les característiques de les dades oferides a partir de l'aixecament d'una batimetria de detall i perfils sísmics. S'identifiquen les principals característiques de la plataforma continental, talús i zona abisal. Les principals unitats de relleu mostren un control per part de varis processos geomorfològics (processos erosius, vulcanisme, corrents de turbulència i processos de vessant del talús). Els estudis batimètrics demostren que la tectònica, juntament amb els moviments en massa, juguen un paper important en la configuració i evolució dels talussos. Es relaciona la presència de depressions anomenades "pockmarks", formats a partir de la migració de fluids dels sediments, amb la desencadenació d'alguns moviments de masses.

P. Balaguer

Acosta, J., Muñoz, A., Herranz, P., Palomo, C., Ballesteros, M., Vaquero, M. i Uchupi, E. 2001. Pockmarks in the Ibiza Channel and western end of the Balearic Promontory (western Mediterranean) revealed by multibeam mapping. *Geomarine Letters*, 21: 123-130.

Es descriuen els "pockmarks", o depressions de morfologia circular o el·lipsoidal amb dimensions que oscil·len entre 10 i 700 metres, trobats a la zona del canal d'Eivissa i a la part més occidental del Promontori Balear. Els autors relacionen la presència de la major part d'aquestes estructures amb l'activitat volcànica de la zona dels darrers 30.000 anys, com a conseqüència de l'expulsió de gasos hidrotermals i d'aigua a través de falles. Altres casos són atribuïts a enfonsaments provocats causats per fracturació relativament recent. La presència de "pockmarks" contribueix a la disminució de la resistència i cohesió dels sediments, donant lloc a processos d'inestabilització dels sediments de les zones afectades. La particularitat del treball és la demostració de l'existència d'aquestes morfologies a la Mediterrània Occidental.

P. Balaguer

Arcos, J.M.; Massutí, E.; Abelló, P. i Oro, D. 2000. Fish associated with floating drifting objects as a feeding resource for Balearic Shearwaters *Puffinus mauretanicus* during the breeding season. *Ornis Fennica*, 77: 177-182.

Es descriu per primer cop la associació de les baldrigues balears, *Puffinus mauretanicus*, amb objectes flotants diversos (plàstics, peixos lluna, meduses) que resulta en la cerca de menjar (sobre tot juvenils de petits pelàgics) per davall d'aquests objectes, i que pot ser un comportament alimentari relativament comú en aquesta espècie en perill d'extinció.

A. Carbonell

Arcos, J. M. i Oro, D. 2002. Significance of fisheries discards for a threatened Mediterranean seabird, the Balearic shearwater *Puffinus mauretanicus*. *Mar. Ecol. Prog. Ser.*, 239: 209-220.

Un model energètic ens permet estimar que més del 40% de les necessitats energètiques de les baldrítges balears, *Puffinus mauretanicus*, durant el seu període de reproductió poden aprofitar-se dels descarts de barques d'arrossegament a la Mediterrània Occidental.

A. Carbonell

Bailon, S., García-Porta, J. i Quintana, J. 2002. Première découverte de Viperidae (Reptilia, Serpentes) dans les îles Baléares (Espagne): des vipères du Néogène de Minorque. Description d'une nouvelle espèce du Pliocène. *C. R. Palevol*, 1: 227-234.

Es descriu per primera vegada la presència de dues espècies de serps Viperidae per al Neogen de les Balears (Menorca). Els autors suggereixen que això demostra la connexió terrestre entre Menorca i el continent durant el Miocè inferior/mig i tal volta la presència d'aquesta connexió durant el Miocè superior. Es descriu una nova espècie, *Vipera natiensis* n.sp. i la presència d'una segona (*Vipera* sp.) no determinada a nivell específic del Pliocè de Menorca. Tal com indica el nom específic el jaciment està situat a la zona de Punta Nati (Ciutadella de Menorca), un jaciment conformat per material de base de dolomies juràsiques i sediments marins miocens, que ja ha subministrat distintes espècies de vertebrats, entre els que cal destacar: *Gymmesicuolagus gelaberti*, *Muscardinus cyclopeus*, *Tyto balearica*, *Cheirogaster gymmesica*, un lepòrid de gran talla, un quiròpter, un discoglòssid i un lacèrtid.

G.X. Pons

Balaguer, P., Fornós, J.J. i Gómez-Pujol, L. 2002. Retroceso de los acantilados del Mioceno Superior en la costa del sureste de Mallorca: los casos de S'Estret des Temps y S'Alavern. In: Serrano, E. et al. (Eds). *Estudios recientes (2000-2002) en Geomorfología. Patrimonio, montaña y dinámica territorial*: 341-350. Universidad de Valladolid. Valladolid.

Se revisen dos exemples de moviments de masses que afecten als penya-segats desenvolupats sobre la plataforma tabular constituïda pels materials del Miocè Superior de la costa SE de Mallorca i que són la causa de bona part del seu retrocés. Se n'identifiquen els principals factors i agents genètics: fracturació, formació de voladís, precipitacions, acció del mar (onatge i spray).

Junta de Publicacions

Carbonell, A., Alemany, F., Merella, P., Quetglas, A., Roman, E. 2002. The by-catch of sharks in the Western Mediterranean (Balearic Islands) trawl fishery. *Fishery Research* 1474: 1-12.

S'analitza la composició de les captures dels taurons de mida petita: *Galeus melastomus*, *Scyliorhinus canicula* i *Etmopterus spinax* a la pesqueria de ròssec de Mallorca en termes de captura desembarcada i descarts.

J.A. Alcover

Cardona, L. 2001. Non-competitive coexistence between Mediterranean grey mullet: evidence from seasonal changes in food availability, niche breadth and trophic overlap. *Journal of Fish Biology*, 59(3): 729-744.

Estudi que documenta que a s'Albufera des Grau de Menorca sembla que no es dona exclusió competitiva entre diferents espècies piscícoles (*Chelon labrosus*, *Liza aurata*, *Liza ramada*, *Liza*

saliens i *Mugil cephalus*). L'autor suggereix que les poblacions d'aquestes espècies es troben per sota del límit de la capacitat de càrrega de l'ambient.

J.A. Alcover

Cartes, J. E., Maynou, F., Morales-Nin, B., Massutí, E. i Moranta, J. 2001. Trophic structure of a bathyal benthopelagic boundary layer community south of the Balearic Islands (southwestern Mediterranean). *Mar. Ecol. Prog. Ser.*, 215: 23-35.

S'analitzen les comunitats de megafauna (peixos i crustacis) del suprabentos i zooplàncton de dues campanyes de fondària, a la zona de Catalunya i al Sudest d'Eivissa (Illes Balears) entre 210 i 1752 m de profunditat i les relacions amb les variables ambientals de la columna d'aigua com la fluorescència i la transmissió de llum.

A. Carbonell

Deudero, S. i Morales-Nin, B. 2000. Occurrence of *Polyprion americanus* under floating objects in western Mediterranean oceanic waters, inference from stomach contents analysis. *J. Mar. Biol. Assoc. U.K.* 80(4): 751-752.

La captura d'11 espècimens juvenils de *Polyprion americanus* (Osteichthyes: Polyprionidae) és citada en aigües de Mallorca entorn dels objectes flotants (capsers) per a la pesca de llampuga. La dieta de *Polyprion* es basa principalment en peixos juvenils del gènere *Trachurus* i del isòpode eunestònic *Idotea metallica* que es troben associats als objectes flotants.

A. Carbonell

Deudero, S. i Morales-Nin, B. 2001. Surface mesozooplankton in open waters of the Western Mediterranean. *Ophelia*, 54 (1): 1-13.

Les variacions estacionals d'abundància i distribució del mesozooplàncton es estudia amb relació a la presència d'objectes flotants (FAD) des de 1995 fins a 1997 a les aigües epipelàgiques de Mallorca. No es varen trobar diferències significatives d'abundància del zooplàncton a les zones amb objectes flotants de les zones sense, suggerint que la variabilitat intrínseca en el zooplàncton emmascara qualsevol possible efecte d'agregació als FAD.

A. Carbonell

Deudero, S. i Morales-Nin, B. 2001. Prey selectivity in planktivorous juvenile fishes associated with floating objects in the western Mediterranean. *Aquaculture Research*, 32 (6): 481-490.

Anàlisi dels aspectes relacionats amb l'alimentació i l'ecologia de la comunitat piscívora alrededor del capsers de llampuga a les Balears. S'estudien la composició faunística, abundància i variacions estacionals tant de les preses potencials (zooplàncton) com dels predadors (peixos).

A. Carbonell

Kent, M., Newnham, R. i Essex, S. 2002. Tourism and sustainable water supply in Mallorca: a geographical analysis. *Applied Geography*, 22(4): 351-374.

Els autors realitzen una aproximació del problema de sostenibilitat i de turisme des del punt de vista de l'aigua. En un article completament descriptiu es fa una relació històrica recent (1995-2002) del problema del balanç hidrològic de les Illes Balears en relació al turisme. Es realitza un resum de Pla Hidrològic Nacional per a les Illes Balears i de les mesures empreses pel Gover de les Illes Balears per paliar aquest problema (dessalinització, importació d'aigua, mesures de conservació d'aquífers,...). També es realitza una reflexió de la importància i efectes del "canvi climàtic" a ecosistemes insulars i sobre el debat de l'aplicació de l'ecotaxa a la indústria turística.

G.X. Pons

Fet, V. i Soleglad, M.E. 2002. Morphology analysis supports presence of more than one species in the "*Euscorpius carpathicus*" complex (Scorpiones: Euscorpiidae). *Euscorpius, Occasional Publications in Scorpiology*, 3: 1-51.

La taxonomia del complex *Euscorpius carpathicus* es veu reestructurada amb noves anàlisis morfològiques sobre els tricobotris de les distintes espècies presents a la Mediterrània. En anterior treball ja se donava per espècie vàlida *E. balearicus*, coneguda com a subespècie d'*E. carpathicus*. Biogeogràficament, i segons aquesta nova proposta, quedaria *E. carpathicus* restringida a unes poques poblacions de Romania (la terra típica). *E. tergestinus* comprendria les poblacions d'Àustria, Croàcia, Itàlia, França i Eslovènia, i inclouria com a sinònimes set subespècies (*E. c. apuanus*, *E. c. concinnus*, *E. c. niciensis*, *E. c. aquilejensis*, *E. c. picensis*, *E. c. oglasae* i *E. c. corsicanus*). A la zona dels Balcans (Albània, Bòsnia, Bulgària, Croàcia, Grècia, Macedònia i Iugoslàvia) s'elevaria a nivell d'espècie *E. hadzii*. Aquesta espècie inclouria com a sinònima *E. c. lagostae*. La quarta espècie confirmada seria *E. koschewnikowi* de Grècia. Amb aquestes quatre espècies més *E. balearicus* es completaria el complex que comprèn *E. carpathicus*.

G.X. Pons

Fiol, Ll., Guijarro, J.A. i Fornós, J.J. 2001. Las lluvias de barro en el Mediterráneo Occidental: El caso de Mallorca. *Revista de Climatología*, 1: 7-20.

A una nova revista de difusió exclusivament electrònica es presenta un treball exhaustiu de 222 dies de plujes de fangs observades a Palma de Mallorca des de 1979. Les plujes es donen, preferentment en la meitat més càlida de l'any. Es donen l'escenari meteorològic més corrent associat a aquest fenomen que combina advenció càlida del sud en nivells baixos amb sudoests associats a una depressió a nivell mig de la troposfera. Les mostres presenten una estructura llimosa, de quars i calcita. També es descriu la formació d'esfèrules.

G.X. Pons

Flexas, J., Gulías, J., Jonasson, S., Medrano, H. i Mus, M. 2001. Seasonal patterns and control of gas exchange in local populations of the Mediterranean evergreen shrub *Pistacia lentiscus* L. *Acta Oecologica*, 22: 33-43.

Estudi que tracta d'identificar les principals restriccions climàtiques a dues poblacions diferents de mata (Binifaldó i Sa Vall), els mecanismes fotosintètics subjacents que es veuen afectats per les restriccions climàtiques i que intenta contrastar la hipòtesi prèviament presentada per Jonasson, Medrano i Flexas segons la qual les diferències en (13C foliar estan relacionades amb el control dels estomes

que intervenen en l'intercanvi de gas. Els autors estableixen els cicles anuals de fotosíntesi a les dues poblacions estudiades i els relacionen amb els patrons de temperatura i pluviositat registrats.

J.A. Alcover

Fornós, J.J., Bromley, R.G., Clemmensen, L.B. i Rodríguez-Perea, A. 2002. Tracks and trackways of *Myotragus balearicus* Bate (Artiodactyla, Caprinae) in Pleistocene aeolianites from Mallorca (Balearic Islands, Western Mediterranean). *Palaeogeography, Palaeoclimatology, Palaeoecology*, 180: 277-313.

Article que recull les localitats pleistocèniques conegudes i de noves on s'han trobat restes de petjades sobre dunes fòssils del caprí endèmic de les Gimnèsies ja extingit, *Myotragus balearicus*. L'estudi de la morfologia d'aquestes petjades permet la descripció d'una nova icnoespècies, *Bifipides aeolis* isp. nov., per a identificar les nombroses petjades d'aquest animal trobades a les Balears. S'aporten dades sobre la formació d'aquestes icnites, així com de les possibles pautes de conducta de l'espècie.

P. Bover

Fornós, J.J., Gelabert, B., Ginés, A., Ginés, J., Tuccimei, P. i Vesica P. 2002. Phreatic overgrowths on speleothems: a useful tool in structural geology in litoral karstic landscapes. The example of eastern Mallorca (Balearic Islands). *Geodinamica Acta*, 15: 113-125.

Es tracta d'un estudi pluridisciplinar en el que s'analitza l'altura en la qual es troben els espeleotemes freàtics de la Cova del Dimoni, Coves del Pirata, Cova de Cala Falcó, Cova de Cala Varques i Cova d'es Serral, localitzades al llevant de Mallorca. Les dades obtingudes s'han comparat amb altres evidències geomorfològiques i estratigràfiques amb la intenció d'esbrinar els moviments tectònics, de reajustament, de la Plataforma Tabular del Miocè Superior, esdevinguts durant el Quaternari. S'observa una vasculació de cap al SW d'aquesta àrea, donant lloc a una major facilitat de drenatge dels cursos subaèris que presenten la mateixa direcció. Es ressalten els efectes que hagi pogut tenir sobre la gènesi i evolució de determinades cales. La importància d'aquest estudi radica en la possibilitat d'aplicar aquesta metodologia a les zones costaneres en les que els espeleotemes freàtics siguin presents.

P. Balaguer

Fridlender, A. i Boisselier-Dubayle, M.-C. 2000. Comparaison de la diversité génétique (RAPD) de collections ex situ et de populations naturelles de *Naufraga balearica* Constance & Cannon. *Comptes Rendus de l'Académie des Sciences - Series III - Sciences de la Vie*, 323(4): 399-406.

Naufraga balearica era fins fa poc només coneguda de Cala Sant Vicenç i des d'aquí s'han col·lectat llavors per donar col·leccions *ex-situ* de plantes de les Balears a tota una sèrie de Jardins botànics i bancs de llavors. L'any 1981 es va trobar a Còrsega, però va desaparèixer dos anys més tard. En aquest article es tracta d'esbrinar la procedència i afinitat de les plantes localitzades a Còrsega. S'han realitzat estudis sobre la diversitat genètica del tàxon amb tècniques d'extracció d'ADN i la seva posterior amplificació (RAPD) i els autors arriben a la conclusió de que la població de Cala Sant Vicenç (d'origen d'altres poblacions establertes a jardins botànics francesos) i la de Còrsega són molt més properes que les noves trobades a Formentor el que posa en dubte l'espontaneïtat de la població de Còrsega.

G.X. Pons

Gangoiti, G., Millàn, M.M., Salvador, R. i Mantilla, E. 2001. Long-range transport and re-circulation of pollutants in the western Mediterranean during the project Regional Cycles of Air Pollution in the West-Central Mediterranean Area. *Atmospheric Environment*, 35: 6267-6276.

Es presenta un treball amb l'objectiu principal d'esbrinar les raons per les quals es mantenen certs nivells crònics de pol·lució (O₃) durant llargs períodes. S'han enregistrat altes concentracions d'ozó a diverses estacions localitzades a zones litorals i muntanyoses del llevant de la Península Ibèrica, durant l'època compresa entre els mesos de març i setembre. S'explica un model mesoescalar desenvolupat a partir del seguiment del cicle diari de vents així com el grau d'estabilitat/inestabilitat atmosfèrica per a la conca de la Mediterrània Occidental. Els temps de residència i la distribució final dels contaminants, ha sigut calculada mitjançant l'aplicació de models de dispersió. Els resultats demostren que els contaminants s'acumulen a les zones baixes de l'atmosfera a la regió compresa entre el llevant peninsular i les Illes Balears, així com també es detecta una pulsació diària de vents de direcció de tramuntana - mestral, responsables de l'aport, a la zona d'estudi, de nous contaminants provinents del continent europeu, que s'afegeixen a les emissions locals.

P. Balaguer

Gantenbein, B., Soleglad, M.E. i Fet, V. 2001. *Euscorpius balearicus* Caporiacco, 1950, stat. nov. (Scorpiones: Euscorpiidae): molecular (allozymes and mtDNA) and morphological evidence for an endemic Balearic Islands species. *Org. Divers. Evol.*, 1: 301-320.

Caporiacco (1950) descriu la subespècie *E. carpathicus* balearicus amb material tipus del Port de Sóller. La diferència de les altres subespècies per la carena lateral de la coxa finament granulada; la inferior del 5è segment amb granulacions més separades i per la dent dels palps que compta amb 7-7 tricobotris. El número de tricobotris dels apèndixs és característic de cada subespècie. S'han realitzat anàlisis moleculars respecte a la seva possible diferenciació i s'ha demostrat que la variabilitat genètica és més que suficient per defensar el seu canvi d'estatus taxonòmic com a endemisme específic, clarament separat dels altres tàxons de la Mediterrània. *E. balearicus* està present a les Gimnèsies (Mallorca, Menorca, Cabrera, sa Dragonera), incloent també alguns petits illots que l'envelten.

G.X. Pons

Gelabert, B., Sàbat, F. i Rodríguez-Perea, A. 2002. A new proposal for the late Cenozoic geodynamic evolution of the western Mediterranean. *Terra Nova*, 14: 93-100.

Es presenta un mecanisme simple de fracturació corbada i formació de conques de rera arc amb la finalitat d'explicar l'evolució dinàmica de la Mediterrània occidental durant el Cenozoic. El mecanisme es fonamenta en l'eixamplament de fractures de tensió d'ordre mega-continental preexistents, profundes, paral·leles i amb un fort pendent que separen unitats litosfèriques de diferents propietats. Si la convergència de plaques és paral·lela a aquestes falles, els límits de les unitats fracturades s'obririen en angle recte, normal al vector de convergència; adoptant un aforma abombada, arquejada amb encavalcaments cap a l'interior de la deformació i conques d'extensió entre les unitats separades.

Ll. Gómez-Pujol

Gómez-Pujol, Ll., Balaguer, P., Baldo, M., Fornós, J.J., Pons, G.X. i Villanueva, G. 2002. Patrones y tasas de erosión de *Melaraphe neritoides* (Linneo, 1775) en el litoral rocoso de Mallorca:

resultados preliminares. In: Pérez-González, A., Vegas, J. i Machado, M.J. (Eds). *Aportaciones a la geomorfología de España en el inicio del tercer milenio*: 351-354. Instituto Geominero de España. Madrid.

Es quantifica la contribució del gasteròpode *Melaraphe neritoides* (Linneo, 1775) a l'erosió del litoral rocós carbonatat de Mallorca. Durant la recerca de cianofícies endo i epilítiques desmantella el substrat, les taxes estimades a partir del residu lític de les seves femtes oscil·len entre valors de 0,014 mg de roca/ind/dia a 0,076 mg roca/ind/dia. El patró espacial de les taxes de bioerosió presenta un comportament diferencial arran de la distribució dipersa i els diferents microhàbitats de *Melaraphe neritoides*.

Junta de Publicacions

Gómez-Pujol, Ll., Balaguer, P., Baldo, M., Fornós, J.J., Pons, G.X. i Villanueva, G. 2002. Técnicas instrumentales para el estudio de la meteorización y la erosión de las costas rocosas. In: Pérez-González, A., Vegas, J. i Machado, M.J. (Eds). *Aportaciones a la geomorfología de España en el inicio del tercer milenio*: 345-350. Instituto Geominero de España. Madrid.

Es revisen i avaluen els avantatges-inconvenients de les diferents tècniques instrumentals que permeten abordar la quantificació de l'erosió de les costes rocoses (MEM, tests d'exposició), així com s'exposen les innovacions tècniques desenvolupades recentment representades pel Làsser Escàner (LS) que respecte a les tècniques anteriors permet obtenir taxes i patrons d'erosió amb un considerable augment tant del volum com de la qualitat de les dades.

Junta de Publicacions

Gómez-Pujol, Ll., Balaguer, P. i Fornós, J.J. 2002. Meteorización del patrimonio histórico en ambientes costeros marinos: el caso de la Torre d'En Beu (Santanyí, Mallorca). In: Serrano, E. *et al.* (Eds). *Estudios recientes (2000-2002) en Geomorfología. Patrimonio, montaña y dinámica territorial*: 403-413. Universidad de Valladolid. Valladolid.

La Torre d'En Beu és una de les moltes atalaies costeres que constitueixen el sistema defensiu de Mallorca. La seva construcció s'inicià el 1565 i finalitzà el 1569, és un edifici circular de manposteria ciclòpea amb quatre nervis de marés. Mitjançant un estudi morfomètric i microcartogràfic s'han posat de manifest les variacions espacials i la intensitat de la meteorització. Els contraforts d'eolianita permeten avaluar la velocitat de meteorització essent la màxima profunditat respecte a la superfície inicial de 146,87 mm, amb taxes d'erosió que oscil·len de 0,096 mm a-1 a 0,152 mm a-1 en funció de l'orientació dels contraforts respecte de la direcció dominant de vent i d'onatge.

Junta de Publicacions

González-Hernández, F.M., Goy, J.L., Zazo, C. i Silva, P.G. 2001. Actividad eólica - cambios del nivel del mar durante los últimos 170.000 años. (Litoral de Mallorca, Islas Baleares). *Cuaternalario y Geomorfología*, 15: 67-75.

En aquest treball es realitza un estudi estratigràfic, acompanyat d'una sèrie de datacions sobre les terrasses marines amb *Strombus bubonius* pertanyents al darrer estadi interglaciar a quatre jaciments localitzats a la Badia de Palma (Es Carnatge) i tres jaciments localitzats al Migjorn de Mallorca

(Campos). Les terrasses estudiades es caracteritzen per la presència de tres "highstands" durant el subestadi 5e. Les edats d'aquestes oscil·len entre els 135 ka, per a les terrasses més antigues i 117 ka per a les més recents.

P. Balaguer

Guerreri, E. i Noyes, J. 2000. Revision of European species of genus *Metaphycus* Mercet (Hymenoptera: Chalcidoidea: Encyrtidae), parasitoids of scale insects (Homoptera: Coccoidea). *Systematic Entomology*, 25: 147-222.

Es revisen 53 espècies europees d'Himenòpters del gènere *Metaphycus*. Es proposen tres sinònims genèriques, 15 sinònims específiques, 4 noves combinacions i es descriuen nou noves espècies. D'aquestes, una *Metaphycus teteor* n. sp. ha estat col·lectada i descrita exclusivament de Mallorca (Pollença, Sant Salvador i Can Picafort). També compta amb una clau dicotòmica indicant la seva distribució i les espècies hostes. I per últim un apèndix amb les espècies hostes per a totes les espècies europees conegudes.

G.X. Pons

Lalueza-Fox, C., Bertranpetit, J., Alcover, J.A., Shailer, N. i Hagelberg, E. 2000. Mitochondrial DNA From *Myotragus balearicus*, an Extinct Bovid From the Balearic Islands. *Journal of Experimental Zoology*, 288: 56-62.

Es dona a conèixer per primera vegada una seqüència d'ADN mitocondrial de *Myotragus balearicus*, extint fa uns 4000 anys. L'ADN s'ha aconseguit extreure de dents i ossos. Els autors han pogut amplificar i seqüenciar una cadena de 95 parells de bases del citocrom *b* d'exemplars de *Myotragus* d'uns 6000 anys. S'han comparat aquests resultats amb seqüències de bòvids actuals i s'ha proposat una filogènia per a aquest conjunt de gèneres.

G.X. Pons

Lalueza-Fox, C., Shapiro, B., Bover, P., Alcover, J.A. i Bertranpetit, J. 2002. Molecular phylogeny and evolution of the extinct bovid *Myotragus balearicus*. *Molecular Phylogenetics and Evolution*, 25 (3): 501-510.

S'estableix la filogènia molecular de *Myotragus balearicus*, un bòvid endèmic de les Gimnèsies extint entre el 3640 i 2135 cal (abans de Crist). Per a la seva filogènia s'ha amplificat i seqüenciat i clonat 338 parells de bases d'ADN mitocondrial (citocrom *b*) de restes fòssil de la Cova des Gorgs (Mallorca). Es comparen els resultats obtinguts amb la filogènia molecular de: *Saiga*, *Nemorhaedus*, *Capricornis*, *Oreamnos*, *Rupicapra*, *Ovisbos*, *Budorcas*, *Ammotragus*, *Pseudois*, *Hemitragus*, *Capra*, *Ovis* i *Pantholops*. Els resultats filogenètics confirmen l'afinitat de *Myotragus* amb els gèneres *Ovis* i *Budorcas*.

G.X. Pons

Lobo, J.M., Castro, I. i Moreno, J.C. 2001. Spatial and environmental determinants of vascular plant species richness distribution in the Iberian Peninsula and Balearic Islands. *Biological Journal of the Linnean Society*, 73(2): 233-253.

Es realitza una anàlisi exhaustiva sobre la distribució espacial de plantes vasculares de la península Ibèrica i les Illes Balears utilitzant com a mida de retícula quadrícules de 50 x 50 UTM i 24 variables explicatives (variables espacials, geogràfiques, topogràfiques, geològiques, climàtiques,...). Les zones amb major valor han resultat ésser aquelles que coincideixen amb zones muntanyoses i les variables explicatives amb més pes han estat la diversitat en la utilització del sòl i l'altitud. Les 4 quadrícules, dues per a Mallorca (amb 418 i 295 espècies, a la zona occidental i oriental, respectivament, de plantes vasculares), 1 per a Menorca (amb 279 espècies) i 1 per a Eivissa i Formentera (amb 245 espècies) que conformen les Illes Balears es situen al rang de la mitjana de la meitat oriental de la península Ibèrica.

G. X. Pons

Medina, A., Abascal, F.J., Megina, C. i García, A. 2002. Stereological assessment of the reproductive status of female Atlantic northern bluefin tuna during migration to Mediterranean spawning grounds through the Strait of Gibraltar. *Journal of Fish Biology*, 60: 203-217.

Els autors comparen l'estat de maduració dels òrgans reproductors de les femelles de dues mostres de tonyines: una procedent de prop de l'Estret de Gibraltar (60 exemplars) i l'altre del sud de les Balears (24 exemplars). L'estudi histològic realitzat documenta que quan les tonyines creuen l'Estret de Gibraltar cap a les seves àrees de fresa de la Mediterrània les seves gònades es troben a un estadi incipient de maduració. Quan les tonyines migradores arriben a l'àrea de fresa dels voltants de les Balears la seva massa ovàrica i el seu índex gonadosomàtic han sofert un notable increment i la histologia ovàrica revela la condició de fresa (fins i tot als exemplars més petits).

J.A. Alcover

Morey, G., Moranta, J., Massutí, E., Grau, A., Linde, M., Riera, F. i Morales-Nin. 2002. Weight-length relationship of littoral to lower slope fishes from the western Mediterranean. *Fisheries Research*, 1482: 1-8.

Es presenten les relacions talla-pes de 103 espècies de peixos que habiten des del litoral fins a les zones del talús de les Illes Balears.

A. Carbonell

Palmer, M. 2002. Testing the 'island rule' for a tenebrionid beetle (Coleoptera, Tenebrionidae). *Acta Oecologica*, 23: 103-107.

És conegut des d'antic el paper de la superfície insular o de l'hàbitat a l'hora de controlar mida de la població d'una determinada espècie. És normal trobar-se en la literatura amb la descripció de fenòmens de gigantisme o nanisme descrit per a distintes espècies de vertebrats insulars. En aquest treball s'estudia aquest efecte prenent com a exemple un escarabat Tenebrionidae endèmic (*Asida planipennis*) de Mallorca, Menorca i tot un grup nombrós d'elles de les Balears. Per a la seva avaluació s'ha estudiat la mida del centroide del pronot en relació a la superfície de set poblacions d'*A. planipennis*: Serra de Tramuntana, Menorca, Cabrera, sa Dragonera, illa des Conills (Cabrera), na Moltona i na Plana (Cabrera). La mida del centroide decreix en illes de superfície petita, s'incrementa en illes mitjanes (el màxim el trobam a l'illa gran de Cabrera i sa Dragonera) i torna decreixer a les poblacions de Menorca i la Serra de Tramuntana tot seguint un model gaussià.

G.X. Pons

Pinot, J.M. i Jansá, J. 2001. Time variability of acoustic backscatter from zooplankton in the Ibiza Channel. *Deep Sea Research*, 48: 1651-1670.

L'anàlisi de la senyal tornada per un sistema doppler acústic fondejat durant un any a 240 m de profunditat al Canal d'Eivissa ha permès detectar l'efecte preferencial de la llum respecte la distribució vertical del zooplàncton a la capa superficial.

A. Carbonell

Pinot, J.-M., López-Jurado, J. L. i Riera, M. 2002. The CANALES experiment (1996-1998). Interannual seasonal, and mesoscale variability of the circulation in the Balearic Channels. *Progress in Oceanography*, 55: 335-370.

Es donen a conèixer els resultats de distintes campanyes oceanogràfiques (1996-98), així com la utilització de tècniques punteres com és el seguiment amb instrumentació que enregistra sèries temporals de dades hidrogràfiques i temperatura superficial de l'aigua per satèl·lit. Aquestes variables són utilitzades per descriure la circulació termohalina en els canals de Balears i per analitzar la seva variabilitat. També és analitzat el perfil dels canals en l'intercanvi d'aigües meridionals.

A. Carbonell

Pomar, L. 2001. Ecological control of sedimentary accommodation: evolution from a carbonate ramp to rimmed shelf, Upper Miocene, Balearic Islands. *Palaeogeography, Palaeoclimatology, Palaeoecology*, 175(1-4): 249-272.

Després de la revisió dels fonaments teòrics de la formació de carbonats, l'article específicament il·lustra com dues tipologies de plataformes carbonatades (*reef-rimmed platforms* i *distally steepened ramp*) presenten una geometria i estructures de fàcies diferents tot i que són dipositades en ambients de condicions força similars amb oscil·lacions del nivell de la mar amb una freqüència alta i una amplitud moderat de les quals es troben els afloraments a Mallorca i Menorca. També posa de manifest com les successives seqüències deposicionals es formen com a resultat de la posició d'un nivell de base controlat ecològicament per un perfil d'equilibri de la plataforma respecte el nivell del mar.

Ll. Gómez-Pujol

Pomar, L., Obrador, A. i Westphal, H. 2002. Sub-wavebase cross-bedded grainstones on a distally steepened carbonate ramp, Upper Miocene, Menorca, Spain. *Sedimentology*, 49: 139-169.

Els dipòsits carbonatats dels Miocè Superior de Menorca il·lustren la transició d'una plataforma en rampa a una escullosa. En els afloraments menorquins es posa de manifest com l'augment de l'espai efectiu d'acomodació permet a l'escull progradar sobre una plataforma en rampa, distal i inclinada, més que per les oscil·lacions relatives del nivell marí per un canvi de tipus ecològic. Les condicions eufòtiques de producció de biota dels sistema escullós fou capaç de reomplir l'espai d'acomodació que previament no colmatà la pèrdua de bioclasts que es dona a la zona eufòtica així com també a les zones mesofòtiques i oligofòtiques - a major profunditat - de la rampa. La transició des d'una plataforma en rampa a un sistema escullós ve donat per l'acumulació de grans quantitats de foraminífers (*Heterostegina*) a les localitzacions centrals de la rampa i, localment, per la precipitació de fòssils de ferro.

Ll. Gómez-Pujol

Polunin, N.V.C., Morales-Nin, B., Pawsey, W.E., Cartes, J.E., Pinnegar, J.K. i Moranta, J. 2001. Feeding relationships in Mediterranean bathyal assemblages elucidated by stable nitrogen and carbon isotope data. *Mar. Ecol. Prog. Ser.*, 220: 12-23.

Peixos i invertebrats són recol·lectats del talús sudoest de les Illes Balears varen ser seleccionats de tres zones de fondària faunísticament diferents: 200-800 m, talús superior, 800-1425 m talús mitjà, i 1425-1800 m talús inferior. Les anàlisis en la contracció de delta super N (15) i de delta super C(13) varen mostrar una forta correlació entre dades de delta super N(15) i C(13) per al plàncton, peixos i crustacis, indicant una font primària única per aquest material per aquestes comunitats atribuïble a l'efecte cascada de matèria orgànica.

A. Carbonell

Puigserver, M., Ramon, G. i Moyà, G. 2002. Spatial and Temporal Distribution of Phytoplankton in a Mediterranean Estuarine Canal System. *Journal of Coastal Research*, 18(1): 39-51.

Els autors estudien la composició i distribució de fitoplàncton (del desembre de 1992 fins al novembre de 1994) de la part final del Canal Gran de s'Albufera de Mallorca. Les característiques físiques i químiques, així com els distints gradients de l'aigua (dolça i marina) en aquest espai són els responsables de l'elevada heterogenitat del fitoplàncton. Es dona un reducció gradual de l'abundància de fitoplàncton (clorofil·la a i cèlules) de les zones més interiors cap a les zones més externes (aigües marines). El fitoplàncton està domina per formes petites, especialment per davall dels 5 m. L'abundància del nombre de cèlules indica el caràcter eutròfic del sistema. El sistema estudiat mostra els dos models dinàmics de fitoplàncton descrits per a estuaris temperats. La part més interna del canal mostra dos períodes explosió al llarg del cicle anual, un durant la primavera i l'altre durant la tardor, ambdós associats amb l'entrada d'aigua a l'Albufera. Més prop de la mar, la dinàmica fitoplanctònica està caracteritzada per l'explosió d'estiu, i es donen processos d'incorporació de matèria orgànica i, principalment, reciclatge del fòsfor acumulat al sediment. Es confirma el paper de filtre d'aquest espais d'albufera per a aquests nutrients.

G.X. Pons

Puigserver, M., Ramon, G., Moyà, G. i Martínez-Taberner, A. 2002. Planktonic chlorophyll a and eutrophication in two Mediterranean littoral systems (Mallorca Island, Spain). *In*: E. Orive, M. Elliott & V.N. de Jonge (eds.). Nutrients and Eutrophication in Estuaries and Coastal Waters. *Hydrobiologia*, 475/476: 493-504.

Els autors estudien dos sistemes litorals de Mallorca, s'Albufera d'Alcúdia/Badia d'Alcúdia i el Port d'Andratx, emprant clorofil·la a planctònica com a indicador tròfic, en base a controls dels paràmetres físics, químics i biològics de l'aigua durant diferents anys. En el primer sistema es documenta el paper de filtre exercit per s'Albufera per passar d'un sistema interior eutròfic a un sistema marí oligotròfic.

J.A. Alcover

Quetglas, A., Alemany, F., Carbonell, A. i Sánchez, P. 2000. First record of *Crachia scabra* Leach, 1817 (Cephalopoda: Cranchiidae) in the Mediterranean Sea. *Bolletino Malacologico*, 35 (1-4):1-2.

Es cita la captura per primera vegada a la Mediterrània (Illes Balears) d'una femella de *Cranchia scabra* Leach, 1817.

Junta de Publicacions

Quetglas, A., González, M., Carbonell, A. i Sánchez, P. 2001. Biology of the deep-sea octopus *Bathypolypus sponsalis* (Cephalopoda: Octopodidae) from the western Mediterranean Sea. *Marine Biology*, 138: 785-792.

S'estudien aspectes biològics del pop de fondària *Bathypolypus sponsalis* capturat a un rang de distribució batimètrica de 200 a 800 m de fondària a la Mar de Alboran i a les Illes Balears. Es presenten dades de les talles (relació talla-pes, distribució de freqüències de talles), reproducció (sex-ratio, maduració, condició) i s'analitza la dieta.

Junta de Publicacions

Ramis, D. i Alcover, J.A. 2001. Revisiting the earliest human presence in Mallorca, Western Mediterranean. *Proceedings of the Prehistoric Society*, 67: 261-269.

Clarificador article sobre la primera evidència de la presència dels humans a les Balears, i en concret a l'illa de Mallorca. Es presenta una nova datació de les considerades primeres restes humanes trobades a Mallorca, en el jaciment de la Cova de Moleta (Sóller). Aquesta nova datació endarrerix uns 3000 anys l'antiga datació feta sobre el mateix conjunt d'ossos, donant com a conclusió que l'arribada dels humans a Mallorca s'ha de situar cap al tercer mil·lenni abans de Crist.

P. Bover

Ramis, D., Alcover, J.A., Coll, J. i Trias, M. 2002. The chronology of the first settlement of the Balearic Islands. *Journal of Mediterranean Archaeology*, 15 (1): 3-24.

Els autors realitzen una valoració de les diferents evidències del fet que afectà més negativament la natura prístina de les Balears, l'arribada dels primers humans. S'aporten evidències paleoecològiques, sedimentològiques i paleoculturals de l'absència dels humans a les Balears abans del tercer mil·lenni abans de Crist, així com s'introdueixen evidències de presència humana anteriors al 2030 aC, cosa que permet establir que l'arribada dels primers pobladors es produeix al 3er mil·lenni abans de Crist a les Gimnèsies.

P. Bover

Reñones, O., Polunin, N.V.C. i Goñi, R. 2002. Size related dietary shifts of *Epinephelus marginatus* in a western Mediterranean littoral ecosystem: an isotope and stomach content analysis. *Journal of Fish Biology*, 61: 122-137.

Els autors estudien la dieta de l'anfós *Epinephelus marginatus* a les illes Balears. Els anfosos menjen crustacis, mol·luscs i peixos, però la seva dieta canvia amb l'edat. Els exemplars més petits menjen sobretot crustacis braquiürs. A mesura que creixen menjen una proporció cada vegada més gran de cefalòpodes, per finalment, quan són més grossos, menjar sobretot altres peixos. L'estudi dels isòtops estables als teixits dels anfosos reflecteix les interaccions tròfiques a l'ecosistema marí. Els

valors del (15N indiquen el nivell tròfic de l'individu analitzat, mentre que els valors del (13C forneixen informació sobre els materials que es troben a la base de la xarxa alimentícia. Les dades obtingudes sobre els continguts estomacals i els isòtops estables documenten que aquests darrers poden ser una eina útil per fer estudis tròfics a les àrees on no es poden pescar anfossos.

J.A. Alcover

Reñones, O., Goñi, R., Pozo, M. i Deudero, S. 2001. Effects of the cessation of fishing in protected areas of the Cabrera Archipelago National Park: Results of species of the Serranidae and Sparidae families. Actas de las I Jornadas Internacionales sobre Reservas Marinas. Secretaría General de Pesca, Publicaciones Especiales: 197-216.

Es presenten els resultats del estudi de la resposta de les famílies de Serrànids i Espàrids a la cesació de la pesca al Parc Nacional Marítim Terrestre de Cabrera. La repercusió de les respostes de aquestes famílies en els rendiments de les pesqueries artesanals també són estudiats.

A. Carbonell

Reñones, O., Goñi, R., Pozo, M., Deudero, S. i Moranta, J. 2001. Effects of protection on the demographic structure and abundance of *Epinephelus marginatus* (Iowe, 1834). Evidence from the Cabrera Archipelago National Park (West Central Mediterranean). *Marine Life*, 9: 45-53.

S'investiga els efectes de la cesació de la pesca en el Parc Nacional Marítim de Cabrera sobre la densitat, estructura de talles i distribució batimètrica de l'enfós. L'estudi mostra que la densitat d'enfós es superior al parc que a les zones obertes a la pesca. L'estructura de talles de la població protegida presente una tendència a la naturalització i la població està recolonitzant fons més somers.

A. Carbonell

Riera, N. Traveset, A. i García, O. 2002. Breakage of mutualisms by exotic species: the case of *Cneorum tricoccon* L. in the Balearic Islands (Western Mediterranean Sea). *Journal of Biogeography*, 29: 713-719.

Els autors d'aquest interessant article estudien el paper del mart (*Martes martes*) com a dispersor de les llavors de l'escanyacabres (*Cneorum tricoccon*) a les Balears, en aquelles zones on el seu dispersor "natural", les sargantanes endèmiques de les Balears del gènere *Podarcis*, han desaparegut. Aquest canvi de dispersor també ha provocat modificacions en la distribució d'aquesta planta a Mallorca, trobant-se inclús per damunt dels 1000 metres sobre el nivell del mar, mentre que el registre fòssil indica que les sargantanes només vivien per davall dels 500 metres.

P. Bover

Rosselló, V.M., Fornós, J.J., Gelabert, B., Giménez, J., Ginés, J., Pardo, J. i Segura, F. 2002. El papel del karst en el macromodelado litoral: el ejemplo de las calas de las islas Baleares. In: Carrasco, F., Durán, J.J. i Andreo, B. (eds). *Karst and environment*: 329-335.

La costa oriental de Mallorca i la meridional de Menorca estan formades pels materials calcarenítics del Miocè Superior que presenten una gran quantitat de fenòmens i morfologies càrstiques. El

traçat rectilini, a gran escala, de la línia de costa contrasta amb la complexitat a mesoscala caracteritzada per cales, pregones, associades a la desembocadura de barrancs. L'anàlisi geomorfològica posa de manifest que aquestes formes s'han vist afavorides per la coalescència de col·lapses càrstics, controlats per fracturació i en relació a fenòmens endocàrstics a diferents nivells. L'eustatisme Plio-Quaternari serà el responsable de l'evolució d'aquests processos, afavorint amb els seus descens els col·lapses arran de la pèrdua del suport hidrostàtic, moment en el qual es veurà afavorida la incisió dels barrancs.

Ll. Gómez-Pujol

Sales, E., Nebauer, S.G., Mus, M. i Segura, J. 2001. Population genetic study in the Balearic endemic plant species *Digitalis minor* (Scrophulariaceae) using RAPD markers. *American Journal of Botany*, 88: 1750-1759.

Existeixen dues varietats morfològicament diferents de *Digitalis minor*: *D. minor* var. *minor* (pubescent) i *D. minor* var. *palaui* (glabre). L'estudi de la diversitat genètica de mostres de les dues varietats no mostren diferències significatives entre les poblacions pubescent i glabres de *D. minor*, fet que suggereix que pot no haver una correlació entre els loci explorats mitjançant marcadors RAPD i aquest tret morfològic.

J.A. Alcover

Seguí, B. 2002. A new genus of crane (Aves: Gruiformes) from the Late Tertiary of the Balearic Islands, Western Mediterranean. *Ibis*, 144: 411-422.

Es descriu un nou gènere i espècie de Grua, *Camusia* n. gen. *quintanai* n. sp. del jaciment càrstic del terciari de Punta Nati-Cala's Pous (Ciutadella de Menorca). Es compara el material obtingut amb espècies pertanyent a les subfamílies Gruinae i Balearcininae, essent inclosa a la primera d'aquestes subfamílies. L'autor compara les restes òssies de Punta Nati amb material actual i fòssil de les Gruidae conegudes al món. La combinació dels distints caràcters diagnòstics d'aquest nou gènere i la no assignació a cap altra espècie coneguda justifiquen la creació d'aquest nou gènere i espècie.

G.X. Pons

Serra-Cobo, J., Amengual, B., Abellán, C. i Bourhy, H. 2002. European Bat Lyssavirus Infection in Spanish Bat Populations. *Emerging Infectious Diseases*, 8(4): 413-420.

Es constata la presència d'anticossos del virus de la ràbia a diferents poblacions de rates pinyades de Mallorca i de Menorca (així com també de la comunitat autònoma aragonesa). Els majors percentatges de raptres pinyades seropositives s'han localitzat a Inca i a Lluçmajor. Entre les rates pinyades analitzades d'aquestes dues localitats de les Illes Balears, *Myotis myotis* (25% i 22,5% seropositives respectivament) fou l'espècie amb major percentatge d'infecció. *Miniopterus schreibersii*, un altra rata pinyada portadora, és una espècie migratòria i pot ésser la responsable de la disseminació d'aquest virus per la mediterrània. No obstant, el fet d'ésser espècies rares i amb poc contacte amb l'home fa que sigui poc probable el seu contagi.

G.X. Pons

Traveset, A. 2002. Consecuencias de la ruptura de mutualismos planta-animal para la distribución de especies vegetales en las Islas Baleares. *Revista Chilena de Historia Natural*, 75: 117-126.

Article que documenta la importància de la relació planta-animal per a la dispersió de les llavors de la planta, i la seva conseqüent capacitat de colonització de noves zones. En el cas de *Cneorum tricoccon*, el mart (*Martes martes*) ha substituït a les sargantanes (*Podarcis lilfordi*) com a dispersor d'aquesta planta a Mallorca, modificant-ne clarament la seva distribució, mentre que en el cas de *Daphne rodriguezii* a Menorca, el trencament del mutualisme planta-animal (degut també a l'extinció de *Podarcis lilfordi*, el dispersor de les seves llavors, a l'illa de Menorca) ha provocat la reducció dramàtica de les poblacions d'aquesta planta.

P. Bover

Traveset, A., Riera, N. i Mas, R. 2001. Ecology of fruit-colour polymorphism in *Myrtus communis* and differential effects of birds and mammals on seed germination and seedling growth. *Journal of Ecology*, 89: 749-760.

Els autors examinen el polimorfisme cromàtic dels fruits de la murta, *Myrtus communis*, a una població des Port des Canonge, caracteritzada per una prevalència relativament elevada de morfotipus de fruits blancs. Distingeixen dos morfotipus de fruits (blau i blanquinós). Analitzen diferents paràmetres ecològics relacionats amb el consum de fruits per ocells i mamífers carnívors, la germinabilitat dels fruits i el creixement de les plàntules.

J.A. Alcover

Traveset, A., Riera, N. i Mas, R.E. 2001. Passage through bird guts causes interspecific differences in seed germination characteristics. *Functional Ecology*, 15: 669-675.

Estudi realitzat sota condicions controlades al Campus de la UIB. Es compara l'efecte del consum per mèl-leres i busquerets de cap negre de fruits de sis espècies de plantes (*Rubus ulmifolius*, *Rubia peregrina*, *Asparagus acutifolius*, *Osyris alba* i *Phyllirea spp.*). La taxa de germinació de llavors (però no la germinabilitat) canvia a totes les espècies després d'haver estat consumides per aquests ocells. Hi ha una resposta germinativa diferent, segons l'espècie frugívora implicada, pel que fa a *Rubia* i *Rubus*. L'estudi suggereix que els frugívors contribueixen a la heterogeneïtat de les característiques germinatives no tan sols dintre de les poblacions de plantes, sinó dintre de les comunitats de plantes, on cada frugívor tendria un efecte particular sobre les plantes de cada planta consumida.

J.A. Alcover

Wilke, T., Rolán, E. i Davis, G.M. 2000. The mudsnail genus *Hydrobia* s.s. in the northern Atlantic and western Mediterranean: a phylogenetic hypothesis. *Marine Biology*, 137: 827-833.

Es realitza una nova hipòtesi filogenètica molecular (seqüenciació d'ADN) del gènere *Hydrobia* de la costa atlàntica d'Europa i de la Mediterrània occidental. Per al seu anàlisi filogenètic, de 17 poblacions, s'han inclòs dues poblacions de les Balears. La primera del port de Maó (Menorca) *Hydrobia acuta acuta* (que aquests autors donen com a sinònima d' *H. minoricensis*) i *Hydrobia* sp B. procedent d'una població del port de Pollença (Mallorca) que consideren que podria ésser considerada potencialment una nova espècie, encara que no és descrita formalment.

G.X. Pons